

10.3.2026

PALAUTHEYHTEENVETO

Oikeusministeriö julkaisi tammikuussa 2026 valtion kestävän kehityksen yhtiön Motivan raporttiluonnoksen, jossa arvioidaan järjestöjen valmiuksia hakea ja hyödyntää EU:n hankerahoitusta. Motiva suositteli arvioinnin perusteella palveluiden ja tuen kehittämistä. Oikeusministeriö pyysi raporttiluonnoksesta palautetta Ota kantaa -palvelussa 14.1.–25.2.2026 tavoitteenaan syventää arviointia.

Palautetta antoi yksitoista toimijaa, joista yhdeksän oli järjestöjä. Palautetta saatiin myös yhdeltä valtion virastolta. Joka toisella toimijalla oli aiempaa kokemusta Euroopan sosiaalirahasto plussasta. Yksittäisillä toimijoilla oli kokemusta muista rahoitusohjelmista ja rahastoista, kuten maaseuturahoituksesta sekä CERV tai EU4Health -rahoitusohjelmista.

Palautteet vahvistivat Motivan arviointia, mutta eivät varsinaisesti syventäneet sitä tuomalla esiin rahoitusohjelma- ja rahastokohtaisia eroja järjestöjen kokemuksissa. Arvioinnissa ei havaittu huomautettavaa, päinvastoin, sitä kiitettiin ajankohtaisuudestaan ja tarkkanäköisyydestään. Järjestöt kaipaavat kuitenkin valmiuksiaan laajempaa arviointia. Palautetta antanut Opetushallitus korosti myös kansainvälisen yhteistyön ja ylikansallisen kehittämisen arvioinnin merkitystä jatkossa. Raportin päätelmiä ja suosituksia tarkistettiin palautteiden perusteella.

TIIVISTELMÄ

Raportin päätelmät vastasivat hyvin järjestöjen kokemuksia rahoitusjärjestelmästä ja kansallisesta toiminnasta sekä toivat esiin erityisesti omarahoitusvaatimuksen aiheuttamat rakenteelliset esteet hankerahoituksen hakemiselle. Järjestöt korostivat sitä, että omavaraisuuden ja maksuvalmiuden vahvistaminen ei voi jäädä yksin niiden vastuulle, vaan rahoituskäytäntöjä ja varainhankinnan edellytyksiä on kehitettävä yhdessä.

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Raportin suositukset saivat järjestöiltä laajaa kannatusta, ja niitä pidettiin perusteltuna lähtökohtana rahoitusjärjestelmän ja -käytäntöjen yhteiselle kehittämiselle. Keskeistä on keventää järjestöjen hallinnollista ja taloudellista taakkaa, kehittää alueellista tukea kansallisen koordinaation rinnalla sekä panostaa maksutonta neuvontaa tarjoavien kansallisten yhteyspisteiden toimintaan. Hankerahoitukseen liittyvää byrokratiaa ei voida purkaa yksinomaan kansallisesti, vaan tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä ja vaikuttamista, kuten tähänkin asti.

Digitaalisten palveluiden ja hankerahoituksen hallinnoinnin kehittäminen nähtiin keinona lisätä järjestöjen tasavertaista osallistumista hankehakuihin. Suositusten toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja ja ymmärrystä erilaisista järjestöistä, sillä esimerkiksi erilaiset kustannusten korvaamisen menetelyt vaikuttavat eri tavoin järjestöjen mahdollisuuksiin hakea hankerahoitusta. Järjestöjen roolia, asemaa ja merkitystä hankekumppaneina olisi hyödyllistä selvittää vielä enemmän.

PALAUTE

Palautteenantajia pyydettiin arvioimaan raportin päätelmiä ja niiden merkitystä sekä suosituksia. Toimijoilla oli mahdollista antaa myös muuta palautetta raportista ja sen aihepiiristä.

1 RAPORTIN PÄÄTELMÄT

Raportin päätelmät vastasivat järjestöjen kokemusta rahoitusjärjestelmästä, minkä yksi valtion virasto vahvisti asiakastyönsä perusteella. Järjestöt kaipasivat rahoituskäytäntöjen tarkempaa tarkastelua ja järjestöjen valmiuksia laajempaa arviointia. Raportti avaa keskustelua ajankohtaisine ja perusteltuine päätelmineen. Raportissa tunnistettuja rahoituksen hakemisen ja hyödyntämisen esteitä on purettava yhdessä järjestöjen kanssa.

Järjestöjen (ja Opetushallituksen) mukaan omarahoituksen puute on keskeinen este haettaessa ja hyödynnettäessä hankerahoitusta. Omarahoitusvaatimus nähdään rakenteellisena esteenä, joka on ratkaistavissa paitsi rahoituskäytäntöjä uudistamalla myös osoittamalla järjestöille resursseja hankerahoituksen hakemiseksi. Tavoitteellinen yhteistyö EU-rahoitteisia hankkeita suunniteltaessa ja toteutettaessa vaatii myös resursseja, joita järjestöillä ei välttämättä ole. Omavaraisuuden vahvistaminen edellyttää varainhankintaa, jonka käynnistämistä tai kehittämistä ei voi palautteiden perusteella jättää vain järjestöjen vastuulle. Järjestöt kaipasivat omarahoituskäytäntöjen ja varainhankinnan edellytysten kehittämisen tarkempaa tarkastelua arvioinnissa.

Kansallisen koordinaation kehittämistä kannatettiin, mutta siihen suhtauduttiin myös varauksellisesti. Järjestöt kokevat, että niiden tarpeisiin vastaaminen edellyttää alueellista tukea, jolle suositeltiin varmistamaan pysyvää rahoitusta hankerahoituksen asemesta. Kansallisen koordinaation pitäisi

rakentua maakunnallisten verkostojärjestöjen mielestä alueellisten ja olemassa olevien rakenteiden varaan. Toisaalta maksutonta neuvontaa tarjoavien kansallisten yhteyspisteiden resursointia suositeltiin lisäämään ja painottamaan sitä myös raportissa. Myös Leader-toimintaa ja rahoituksen edelleen välittämistä suositeltiin hyödyntämään vielä nykyistä enemmän.

2 RAPORTIN SUOSITUKSET

Raportin suositukset muodostivat perustellun kokonaisuuden, joka luo hyvät lähtökohdat rahoitusjärjestelmän ja -käytäntöjen yhteiselle kehittämiselle järjestöjen kanssa. Suositusten toteuttaminen edellyttää riittäviä, erikseen osoitettavia resursseja ja ymmärrystä erilaisista järjestöistä. Toisaalta rahoitukseen liittyvää byrokratiaa ei voida purkaa yksinomaan kansallisesti, vaan tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä ja vaikuttamista.

Järjestöt kannattivat suosituksia rahoituskäytäntöjen uudistamiseksi, palveluiden kehittämiseksi ja hankkeiden osarahoittamisen laajentamiseksi. Hallinnollisen taakan keventäminen ja jatkuvan tuen tarjoaminen rahoitusprosessin eri vaiheissa kehittävät hankerahoituksen saavutettavuutta ja käytettävyyttä järjestöissä. Opetushallitus kuvasi palautteessaan jo käytössä olevia keinoja järjestöjen valmiuksien kehittämiseksi ja sitä kautta hankerahoituksen hakemisen kynnyksen madaltamiseksi. Järjestöt korostivat, että suositusten toteuttaminen edellyttää riittävän hyvin resursoituja toimenpiteitä. Suositusten vaikutus jää vähäiseksi, jos jatkuvuus puuttuu tai jos suositusten toteuttamisessa ei oteta huomioon järjestöjen tai rahoitusohjelmien erilaisia lähtökohtia.

Järjestöt toivoivat, että rahoituskäytäntöjä uudistetaan ja raportointivaatimuksia kehitetään tulevaa rahoitusohjelmakautta 2028–2034 varten tavalla, joka keventää niiden hallinnollista ja taloudellista taakkaa sekä antaa niille aidosti tasavertaiset mahdollisuudet hakea hankerahoitusta. Järjestöjen toiminnan vaikutukset syntyvät usein vasta vuosien päästä, mikä on otettava huomioon rahoituskäytäntöjä uudistettaessa ja raportointivaatimuksia kehitettäessä.

Järjestöt korostivat kustannusten korvaamisessa käytetyn Flat rate -menettelyn merkitystä ja kannattivat sen laajentamista seuraavalla rahoitusohjelmakaudella. Menettely keventää järjestöjen hallinnollista taakkaa ja lisää niiden kykyä reagoida muutoksiin toimintaympäristössä. Kertakorvausmallia (Lump sum) pidettiin myös hallinnollisesti kevyenä menettelynä, mutta se voi muodostua hankerahoituksen hakemisen esteeksi niille järjestöille, joilla ei ole omia resursseja hankkeen alkaessa tai sen aikana. Ratkaisuksi ehdotettiin esimerkiksi ennakkomaksuja, joista on saatu myönteisiä kokemuksia muun muassa Luova Eurooppa -rahoitusohjelmassa.

3 MUUT RAPORTTIA JA SEN AIHEPIIRIÄ KOSKEVAT HAVAINNOT JA HUOMIOT

Järjestöjen mukaan rahoitusjärjestelmää ja hankerahoitusta kuvattiin raportissa osuvasti. Raportti nosti onnistuneesti esiin myös järjestöjen asemaa rahoitusjärjestelmässä ja motivaatiota hankerahoituksen hakemisessa. Opetushallitus pohti palautteessaan aineistonkeruuta ja aineiston edustavuutta: arvioinnista ei käy ilmi, kuinka suurelta osin järjestöjen näkemykset perustuvat mielikuviin hankerahoituksesta tai sen hakemisesta.

Hankerahoituksen hallinnoinnin ja digitaalisten palveluiden (käytettävyyden) kehittäminen lisäävät järjestöjen tasavertaista osallistumista hankehakuihin. Järjestöjen mukaan niiden roolia, asemaa ja merkitystä hankerahoituksen hakijoina ja hankekumppaneina, myös kansainvälisissä hankekonsortioissa, pitää selvittää vielä enemmän esimerkiksi uusien kumppanuusrakenteiden kehittämiseksi. Uudenlaisten rahoitusratkaisujen arviointi koetaan myös harkinnan arvoiseksi.